

HYPERION

REVISTĂ LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ

Director: **C. ARGINTARU**

COLABOREAZĂ :

C. Argintaru, Mitru Dragomir (trad. din J. Luis Acosta), Iuliu Bojan (trad. din Ady Endre), Oct. Șireagu. Al. Iacobescu, Odobac Apostol (trad. din Alphonse Daudet), G. Retezeanu, Ion Th. Ilea, Vladimir Nicoară, V. Reu, Vucol Dorna, Sandu Artanu, Corneliu Albu, Eugenia Herbay, V. Beneș, Marcel Olinescu, Banul Mărăține

Plastică, Operă, Teatru, Cărți, Reviste și Știri

ANUL I, Nr. 7 DIN IULIE 1932, CLUJ

DOR PĂGÂN

*De câte ori n'am străpuns cerul
cu privirea umedă de amintiri
și câte doruri nu ne-au năpădit în suflet
oprindu-se în locul dulcilor iubiri.*

*Dar timpul trece ca un fulger,
iar viața ne îmbătrânește cu reacuri,
și-acestei treceri fără vreme
zadarnic îi mai căutăm acuma leacuri.*

*Cutremurați de gândul morții,
— și moartea e o lege din cuprins —
ne mai opintim odată în vijelia sorții
și cădem învinși... așa-i e dat oricărui ins.*

*Și-atunci,
cel mai nemerit lucru
e un trai pe îndelete,
fără grabă,
că'ntârziem
și rămânem de cete;
și cine a rămas odată
? rămas, —
în lumea asta
are mare însemnătate un cias,
și de-l petreci cu vin și cu femei
uitând zilei răutatea ei,
e mai plăcut
și mai de preț
decât Olimpul plin de zei.*

ZĂPUC

Se 'ngână firea c'un greer
 și apa morții cade
 în talazuri nesfârșite
 peste miriștea uscată
 și peste frunzele de rugi
 ruginite.
 Către ierugi
 mă îndrept
 să sorb câteva găleți de aer
 în piept.

Din soare
 picură o boare
 de foc
 și-o presură pe-un bolovan
 a prins o muscă 'n cioc.

Doarme toată valea
 și pământul
 pe unde a fost apă,
 în poligoane neregulate
 crapă.

Căldura a prins o rămă
 ce sta la reveneală
 lâng'un pietroi, —
 și imediat a sucit-o 'n spirală.

Grivei a scos
 limba
 și pe gingia unei fălci
 îi spânzură'n jos
 ca un petec rupt pe-o haină.

In taină
 două lăcuste se ciugulesc
 și pe un spic de iarbă
 locul nu și-l mai găsesc.

*Trece un car pe șosea
cu boii mergând agale,
iar țăranul obosit
de muncă
și-a rezemat capul de-o loitră
și-a adormit.*

ASFINȚIT DE VARĂ

*Ziua se pregătește să-și ia rămas bun
dela clăile de fân
și dela izvorul
ce-și cântă în vale dorul.*

*Soarele, luj / Central University Library Cluj
cu părere de rău,
în mersul lui tăcut,
aruncă o privire zilei ce fuge
peste vârful pădurii,
oblojind'o c'un sărut.*

*S'a oprit și roata morii.
Pe sus trec cocorii.*

*O nevestă oacheșe, haină,
șorțul și-l scutură
de făină
și fața și-o spală într'o ciatură.*

*Ciorile în stol
de-asupra satului
dau ocol.*

*Ici și colo se ivește
câte-un bob de lumină
și pe la geamuri crește.*

SECERAT

*Gonită de zăpucu-dogoare
trece amiaza pe spice de grâu,
la umbră de nuc
cu miros de răcoare
o chiamă fâlăiri de cuc.*

*Și raze de foc
și pologi de căldură
s'abat peste snopii din clăi,
iar sălcuile 'n rânduri
pe maluri de râu,
dorm
cu ramuri proptite în prunduri.*

*Și-amiaza colindă
gonind către sară,
lăsând moleșită întreaga câmpie
de chiot de vară.*

C. Argintaru

Un mare poet al Spaniei de azi: J. Luis Acosta

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VĂLVĂȚĂILE ORAȘULUI

Era acelaș personaj din novela lui *Rubén Dario*, acela care cânta aurul în timp ce rodea o coaj de pâine uscată la intrarea luminată „a giorno” a unui teatru. Pălăria-i soioasă, pardesi-u-i jerpelit, înfățișarea-i mizerabilă — un cerșetor sau, poate, un poet — contrastau sinistru cu cavalerii înmănușați și cu doamnele strălucitoare de bijuterii, cari traversau vestibulul.

Era exact acelaș personaj extravagant; rătăcea pe străzi în spre amurg, cu aurul erepusculului în barba-i unsuroasă, murdară, sbârilită. Iși târăia picioarele agale, picioarele acelea leneșe cari bătuseră drumurile toată ziua. În aerul temperat mirosul greu al corpului lui se amesteca cu parfumul salcâ-milor înfloriți. Lumea se ferea să-i atingă sdrențele și privea cu ironie apariția aceia caraghioasă și pestilențială. Vagabondul își continua mersul pe subt boltele de copaci; salcâmi candizi, aromați, împrăști-au un parfum suav. După-amiază mirosea a femeie; o moleșală binefăcătoare se cobora în simțuri. În ambiant pluteau svâcniri de șolduri, balsam de paturi

nupțiale, desmierdări languroase, efluvii de voluptate... Și sărmanul trepăduș experimenta cu deliciu toate aceste senzații; se așează pe o bancă spre a le savura mai bine; își scoase pălăria soioasă pentru a primi desmierdările soarelui și aerului îmbălsămat ca sânii unei logodnici.

O logodnică? Se vedea nefericit, fără nici un rost pe lume; în barbă-i înflori un zâmbet trist. Da, — de multe ori simțise o dorință vagă; inima îi bătuse cu putere când vreo femeie frumoasă trecuse pe lângă el, privindu-l sau învăluindu-l într'un nor de parfum.

Dar i-se făcuse foame. O senzație mai puternică decât dorința aceea, îi răscolea stomacul. Ar fi renunțat la săruturi pentru o bucată de pâine sau de carne. În noaptea eternă a vagabonzilor, în noaptea pe care foamea o populează cu halucinații, își amintea de femeia aceea pe care o văzuse. Cu pân-tecul spre stele, acoprită doar cu un giulgiu, cu părul despletit atârând până pe zidurile dela marginea orașului, o vedea goală în pulberea siderală; o vedea departe, confuză, transparentă. Alunecând printre valurile de lumină difuză, ușoară ca o nimfă, dansa pe deasupra stelelor, prin infinitul pulverizat de constelații. O armonie sublimă eurgând din toți aștrii, îi serveau ritmul. Apoi fantoma aceea impalpabilă creștea până umplea spațiul, până se amesteca cu lumina stelelor, până-l zăpăcea cu desmierdările ei și-l ametea de tot. Și atunci sărmanul paria adormea surizând sub t razele lunii ironice.

Se făcuse noapte și ultimele perechi de îndrăgostiți, lipiți unul de altul, părăseau încet promenada. Numai vagabondul rămânea acolo acoperit de umbre, hieratic și grav ca un patriarh. Se luminău ferestrele; coloane vesele de fum tâșneau de pe acoperișuri; în fiecare cămin familii adunate la cină în jurul mesei, în fiecare cămin sieste agreabile, paturi moi pentru dragoste și vis.

Sărmanul om, petrificat în obscuritate, visa stampele burgheze. Dar se simțea fericit în noaptea parfumată de salcâmi. În nepăsarea lui simțea o dragoste infinită pentru toate lucrurile, pentru toată lumea care-l înconjură, pentru tot pământul pe care mișună ființe cari sufăr și iubesc. Simțea că durerea și amorul purifică egoismul și răutatea omenească. Și totuși, pentru el nu avea nimni dragoste, ci numai ostilitate și repulziune. Excluz dela bucuriile civilizației, trăia ca un nomad în mijlocul luxului și rafinementelor ei. Dacă se apropiau de el, o făceau numai spre a-l batjocori, alunecân-

HYPERION

du-l de pe banca pe care dormita ori arestându-l ca suspect. Aprinse un muc de țigare pe care îl alesese cu grije. La lumina fosforului zări o formă ghemuită pe banca de alături. Era o femeie care-l privea cu teamă. Vagabondul, mărinimos ca un zeu, se apropie de ea.

— N'ai casă?

— Nu. Nici casă, nici familie.

— Ce vrei să faci, atunci?

Femeia făcu un gest vag. Era o făptură plăpândă, urâtă, neatrăgătoare. În privirea ei era bunătate și tristețe. Vagabondul fu cuprins de un sentiment straniu; simți că acea dragoste universală se cobora, se concretiza în ochii aceia triști și în acele forme fanate.

— Vrei să vii cu mine? Nici eu nu am casă. Să ne împreună-m amândoi mizeria și foamea, vino. Sprijină-te de brațul meu și să mergem fără țintă, fără grabă. Căminul nostru e în toate părțile; nu ne așteaptă nimeni. Noaptea ne vor lătra aceiași câini; nu ne chinuie nici o grije. Înaintea noastră se deschid toate drumurile fără de sfârșit, toate orizonturile fără limite. Să lăsăm în urmă luminile orașului; să fugim din orașul egoist și josnic; să mergem subț strălucirea stelelor, strânși la braț, așa, ca doi îndrăgostiți...

Și se depărtară topindu-se în neguri, mergând agale, îmbrățișați ca doi logodnici, pe sub salcâmi înfloriți, pe sub ferestrele iluminate, pe sub stelele pierdute 'n infinit.

Traducere de *Mitru Dragomir*

ADY ENDRE

S'A FURIȘAT TOAMNA'N PARIS

*Eri s'a furișat toamna 'n Paris,
Calea sfântului Mihail o străbătu 'n suspine
Pe arșița de soare, subt crengile tăcute, —
Și se 'ntâlni cu mine.*

*Pășeam încet pe malurile Senei
Cu sufletul aprins de cânturi mici,
Intunecate, bizare, triste, purpurii, —
Că eu mă voi stinge pe-aici.*

*M'ajunse toamna și-mi șopti ceva
— Calea sfântului Mihail se cutremură —
Pe aleea pustiită în amurgul lin
Și frunzele tremură.*

*O clipă nu se sinchisise vara
Și toamna fugi din Paris zâmbitoare.
A fost pe-aici și-aceasta o știu doar eu
Și ramurile plângătoare.*

Traducere de Iuliu Boțan

EL E SINGURUL CORĂBIER...

Copiliței mele, Beatrice

Copilița mea, destăinuște-mi, cu cine stăteai de vorbă în grădina somnului, de ți-se umplură obrăjorii cu roua zimbetului?

Nu-ți era teamă, că cel ce-ți prindea mâna de catifea, e fără milă în iubirea Lui, și te va fura pentru cetele-i înăscute'n minunății?

...El e singurul vâslaş, care se coboară, ca o feerie de mângăieri, pe apele mohorâte ale rostului nostru, copilița mea...

Octavian Șireagu

VARA ALTĂDATĂ

Cât de frumoasă era vara altădată. De ce oare amintirile ne sunt așa de scumpe? Poate că și atunci era o vară tot ca aceasta. De ce trecutul e plin de farmec și poezie? „A fost odată“... e ceva negrăit de dulce. „A fost odată“... a fost și-o să mai fie, — da, dar ca atunci nu mai este azi.

*

Vacanța. Cine a fost în școală știe ce sublim e acest cuvânt. E toată nădejdea, toată bucuria și poate cea mai de preț clipă trăită. Vacanța pentru un elev e un rai. E visul dorit și mult așteptat, mai ales când ai trecut clasa și nu ești corigent. Fără griji să colinzi dealuri și văi; să te scalzi în râuri sau în igheburile fântânilor; să infunzi pădurile; să sari, să sburzi; să nu-ți mai găsești locul ca un cățeluș bolnav de prea multă sănătate. Iar seara, plin de praf, obosit de hoinărit, să mănânci pe nerăsuflăte și s'adormi la primul cuvânt al mamei, când tu o rugai:

O, spunem mamă la povești
Și basme de tot felul,
De tata tu să-mi amintești
Cum a făcut rezelul.

Rezelul l'am făcut. Copilul îmi cere povestea lui. Dar nu mai are farmec azi. Tata îmi povestea la umbra nucului din vie când coceam porumb cu boabele galbene, dar pline de lapte, pe jeregaiul focului și beam vin nou cu polonița. Suna podgoria de râs și veselie. Treceau cărduri de cocori și stoluri de rațe sălbatice prin întunericul cerului. Se îngânau greerii prin holovanii dintre rândurile viei, iar Sandu lui Truță zicea doine din caval de se cutremura plaiul dela Fugășin și dealul Strâmbii. Prin dreptul viilor lui Julea s'auzea glasul Chivei, aulind din băerile inimii. Fetele din Budulani cu dănacii din Ionichești, când intrau pe poarta plaiului, aduceau cu ei toată răcoarea și reveneala câmpului. Când mergeam cu caii la adăpat îi incuram de se sguđuia pământul. Nu mi-a plăcut în viața mea nici un alt sport decât călăritul și sărbătoarea ființei mele, în anii tinereții, a fost călăritul vara, când luam vacanță după o iarnă și primăvară de trudă și când porneam razna cu tovarășii din mica copilărie, peste câmpia și pădurea ce ocolea așezarea noastră. Orășeanul care crește între ziduri mi se pare că-i lipsește cea mai frumoasă și mai intuitivă parte a vieții. În vacanța mare, de bucurie, plecam dela oraș spre sat, cale de 65 Km., pe jos, de-a dreptul prin lanuri de grâu sau ogoare de porumb. Tăiam calea cât vedeam cu ochii. Mergeam tot noaptea, căci după câte auzisem povestindu-se, Dracul îți iese 'n cale după miezul nopții. Voiam, doriyam chiar, să-l întâlnesc pe Sarsailă și blestematul — și el m'a urât — s'a

ferit de mine. Poate că împrietenindu-mă cu el mi-ar fi mers mai bine. Mergeam de obicei singur, căci singurătatea îmi dă putere și mă face tare. Iubesc semenii și pe cei din jurul meu, dar când văd ce se petrece între oameni, simt nevoia singurătății. De aceea mi-a plăcut mult și-mi place pădurea. Când intru în pădure par'că trag ușa după mine. Sunt în siguranță că mă aflu singur. În pădure mă simt ca 'ntr'un altar. Tăcerea mă înalță și-mi dă forme apocaliptice. Pădurea cred că ar trebui să fie adevărata noastră biserică. Să intri în pădure și să te rogi lui Dumnezeu, mai ales pe'ntuneric, să nu te vadă cineva că atunci e spurcată rugăciunea, e ceva care te premeneste de orice răutate. Să-ți lovești capul de stânci sau de crengi; să-ți mângâi fruntea cu mușchiul copacului, iar setea — când te rogi ți-e gura uscată — să ți-o astâmperi cu apă prijunită în pumni din murmurul pârâului. Cei cari n'afi făcut așa, nu cred că în schimb, orașul, cu toată electricitatea, cinematograful, radio și aeroplanul, vă poate mulțami. În locul tuturor acestora, eu vreau o vară pe-un povârniș de deal în preajma unei podgorii, c'un râu într'un prapor și-apoi un cal îmbuestrăș să m'aștepte în gura coverei, care, încălecându-l, să m'aștern cu gândul și cu pieptul pe coama lui și ducându-mă unde știu că sunt așteptat, în acel moment a-și putea spune elipei: „Rămâi, ești atâta de frumoasă“.

O, verile mele de altădată! Când plecam cu fete și băeți, umblând de-otana, chiar în zăpucul cel mai cumplit — atunci ne puteam furișea mai bine căci somnul îi cuprindea pe toți — tăind tarlalele, înfundându-ne în porumburi negre ca păcura de prea multă viață. De abia da moțul la păpușoi și omul nu se mai vedea din țiuleni, iar mătasea ivită pe chișuri ne zâmbea de cinstea ce i-o făceam, când o loveam în trecere. Auzeam din depărtare îngânări de cuci; ne îmbălsămam trupul cu miroso de iarbă verde; primeam în față răcoarea largului de câmpie; ne ajungeau șuerăturile mierlelor din marginile ce stăvileau colnicele; ne sugruma către amiază un zăpuc dătător de sănătate, când o loveam o scvă nouă ce venea din cuprinsul întregii firi și ne scăldam în fericirea adevărată, pe care noi, atunci, n'o știam, n'o pricepeam și n'o prețuiam. Astăzi să mai fie ca atunci?! Imposibil. Și de-ar mai fi, adecă de s'ar repeta, n'ar mai avea farmec, căci ce-a fost odată și a fost frumos, nu trebuie să mai fie, — ar deveni fără însemnătate. Ah! când povestești asemenea fapte și întâmplări între zidurile unui oraș, e banal și fără nici un rost. „A fost odată“.

*

Se ridica spre cornul Capri o pătură de nori. Făcusem focul în mijlocul bătăturii viei, cu buturugi, sub dudul la rădăcina căruia sta meru pua orătăniilor. Purcelul grohăia prin somn în cotef, întins de lene și căldură, iar caii ronțăiau de zor cu botul în iesle, sub șopron. Un pitpălac își tot spunea numele într'o cânepiște. O bungeneală însoțită de-un bușneag de căldură se lăsase odată cu apusul soarelui. Semne de ploaie. Puii sub cloșcă ciripiau și cel care era suit pe găină dormea cu ochii deschiși. Intunericul se lăsase de-abinele în acea seară de August. O floare a soarelui dintr'un răzor cânta spre noi cu roata pălăriei aplecată spre răsărit, așteptând din nou ivirea soarelui. În vălvătaia focului, tata răsucea o țigare luând tutun dintr'o tabachere de carton negru în care tabacul nici nu se usucă și nici nu umezește. Polonița cu vin nou — avea cam 7 litri — sta deoparte acoperită cu câțiva copileți rupți proaspăt; un porumb se julea pe o parte la tăciunii arși, iar moș Mărin, cu altul copt în mână, ciugulea boabe și se văeta că nu-l mai

HYPERION

ajută măselele. Tata își aminti ceva din războiul dela 77 și terminând povestea se uita în lături, să vadă dacă eu sunt pe aproape, apoi începu din nou... întâmplări cu femei. Atât am auzit: „când își descinsă zăvelca, cămașa îi era albă și străvezie ca o foită de ciapă. O negureață la mijlocul trupului te scula după boală“... Imi luai pușca din cleenciul gemănării nucului și ea să nu observe că ascultasem, o luai încet pe poteca din mijlocul viei și dispăruî printre rânduri. „Cămașa albă și străvezie“ și mai ales „negureața din mijlocul trupului“, mă înebuniseră. Și în noaptea aceea de ce-am mai văzut, mă mir că nu am căpiat de-abinelea. Tot mergând așa, ajunsei în capătul viei și cum îmi tremurau vinele, mă rezemai de-un arac, ștergându-mă pe frunte de broboanele de apă cu câteva fire de mălură ce creșteau din belșug pe lângă gardul viu de glădicii. Deodată auzii un șgomot ca și când ar fi trecut o dihanie prin tufișul viei. Pusei urechea în verdeața gardului, apoi, cum auzeam gemete omenеști, dădui cu mâna binișor smicelele gardului la o parte și la palida lumină a lunii, care acum se ivise, văzui două ființe omenеști înceștate. Cerul se limpezi și drumul Robilor își urma cărarea sus pe boltă, iar stelele mărăiau de strălucire. O răcoare ce-ți dă fiori, cuprindea totul în jur. Simțeai umezeala ce se revărsa prin boabele de rouă. Un glas se desluși mai bine:

— Florico, numai odată. Ce fu greu, trecu. Tot te iau de nevastă, pe sufletul meu, ești a mea. Lasă-mă, ce făcui, fu în grabă și nu putui să mă satur. Odată numai, că mor.

— Fă ce vrei, mi-e tot una, — vorbea fata într'un plâns înecat de sughițuri — dar dacă nu sunt mâine la tine acasă, m'arunc în fântână.

— Bine, păcatul meu să fie, dar lasă-mă. Dănaeul cuprinse corpul fetii cu putere și biata răstignită pe rândul de vie, oftă cu întretăieri de șoapte și-apoi c'un glas de rugă, murmură:

— Nu mă strânge așa tare și mai încet că nu sunt buturoagă.

Luna se nălțase ca de-un stat de om și stelele îi dau ajutor ca să lumineze mai bine pe cei doi îndrăgostiți, iar eu hântuit de friguri priveam acest spectacol măreț și înfiorător. Cuprinși în spasmul unei iubiri adevărate, barbare și primitive, pe țărâna pământului ce-l săpaseră cu câteva ceasuri mai înainte, aceste vietăți sfințeau glia cu sudoarea și sângele lor. Era elanul plăcerii și dorinții de a preamări viața și a o perpetua la infinit. Flăcăul obosit se dete la o parte doborât ca un trunchi de tufan. Masculul în sălbătăcia lui era săturat. Fata, nemai știind acum ce e rușinea sta răsgolită ca o nymfă sugrumată d'un Faun. Păreau amândoi eroii unor basme neasemuit de frumoase. Într'un târziu, culese, cum sta așa cu fața în sus, câteva frunze de vie și șterse cu ele sângele închegat ce se prelinse pe'un picior până la genunchi. Se cercetă singură, pe cât putu, aplecându-se și, deodată, o apucă iarăș un plâns înăbușit. Băiatul dormea dus. Plânsul fetii îl desmorți.

— Ne-am înțeles, mergem la tine acasă, nu?

— Mergem unde vrei, numai dă-mi pace; vreau să dorm.

Florica oftă adânc; își întinse fusta după piept pe picioare, se întoarse într'o rână, îndreptă ochii spre lună, făcând o cruce înecată și creștinească. În acest timp flăcăul se deșteptă.

— Scoală, Florico, și să mergem.

Ea se agăță ca o frunză de umărul lui și porniră agale, oboșiți de muncă, de dragoste și poate de viață. Se pierdură printre aracii viei. Când nu s'au mai văzut, am vrut să trag eu pușca pe deasupra lor sau în locul dragostei consumate, să sfințesc c'o detunătură, cum fac regii la zile mari când dau de veste poporului că tot mai domnesc, printr'un

bubuit. Am rămas tot cu pușca pe umăr. Când m'am urnit din loc, imi amortiseră picioarele. Sării gardul și trecui în livada cu trifoi. Roua imi udă tălpile ce ardeau ca după o baie de foc. Ieșii pe colnicul dintre vii. Ocolii și ajunsei în dreptul covercii flăcăului. Strigai:

— Anghele?

— Ce-i?

— Vreau să te văd. Scapără din amnar s'aprint țigarea.

— A! dumneata erai? Bine că veniși, că azi a găsit soru-mea Sanda un catastif și ești dumneata iscălit pe el. Să-l aduc. Se întoarse și-mi întinse notesul cu pastelurile ce le înșirasem la n'ntâmplare în acea vară neuitată, cu nopți ce nu se pot decât simți. Să mai întreb pe Anghel de isprava ce o săvârșise cu o oră mai înainte, mi-se părea că profanez o clipă de fericire a doi amanți ce-și trăiseră, poate, cea mai frumoasă plăcere din viața lor. Mă întorsei la vatră unde lăsasem pe tata cu moș Mărin. Căii isprăviseră de ronțait și c'un picior de dindărăt, puțin săltat în sus, dormeau pe celelalte trei, ridicând câte odată, la orice foșnet sau mișcare, boturile și sdrângânind lanțurile. Mă apropiai de iesle și deslegai pe Dereșu, dar Vânătu răsufală pe nări de mirare că pe el îl las, așa de tare, că deșteptă pe tata. Moș Mărin dormea dus.

— Tu ești, mă băete, acolo?

— Eu.

— Nu te-ai culcat?

— Nu. Vreau să mă plimb o țără călare până la fântâna dela Caldeș.

— Da, ce-ai de umbli tot noaptea ca liliecii? Barem ia și pe Vânătu; leagă-i lanțul căpăstrului la gât, că de rămâne sângur, face larmă și nu pot dormi.

— Bine, îl iau.

Și tata, într'un genunchi, apucă cu amândouă mâinile polomița cu vin nou, o duse la gură și beu sdravăn. O puse binișor la loc — mi s'a părut c'o mângăie ca pe o iubită scumpă, — o acoperi cu tiuleni tineri de porumb și se culcă după ce mai puse o buturoagă de vie pe focul ce părea că se stinge. M'arunca pe Dereșu și cu Vânătu slobod, o luai spre fântână. Ardea carnea pe mine și eram learcă de apă cu toată răcoarea nopții. Nu-mi ieșea din minte „cămașea străvezie“ și negureața ce se vedea la mijlocul trupului, iar ce văzusem între rândurile de vie mă pătrunsese până 'n măduva oaselor. Incepui să îngân crâmpes din cântecile ce se auziau seara pe colnicele plaiului:

Hai la Jii, mândro, la Jii

Că vin fete și copii;

Coboară dealul din vii

Și se pierd în bălării.

sau

Din partea iubitului

Voi fi talpa iadului,

Lasă talpă ca să fiu

Ce-am iubit numai eu știu.

Ajuns la fântână umplui în grabă jghiabul și desbrăcându-mă sării în apa rece să mă răcoresc de zăduful zilei și de splendoarea acelei nopți de August în acea vacanță ce nu s'a mai repetat.

C. Argintaru

BCU Cluj *DIN ADÂNCURI* by Library Cluj

*Desprindeți-vă, stele, din noaptea ce v'ascunde!
 Vă împrăștiati, mânăchiori, în depărtări, de unde
 Cu creasta'n nori, stejarul vestește'n larg furtuna!
 Nestinse-ați stat de veghe subț zări și, totdeauna
 Prin râpele ce scurmă tăind în lung priporul,
 Mai unduie un freamăt pe unde-a curs izvorul.
 Oricât de-adâncă-i bezna ce'n brațe ră cuprinde,
 Vei înflori din pragul nemărginitei tinde
 A cerului, ca pururi necunoscuta mladă
 Ce-și tăinuiește-avântul în umbră, subț zăpadă.*

*O, cine știe dacă subț bolta ce se 'nclină
 Nu ard călitate'n pară fărămie de lumină,
 Cum ard moenite'n suflet, în pulbere de astre,
 Nădejțile 'nflorite din gândurile noastre,
 Pe cari deși le-ascunde o geaună'nlăcrimată,
 Din bezna lor de ghiață tot se desprind odată?*

Al. Iacobescu

OGLINDA

BCU Cluj / Central University of Cluj *După Alphonse Daudet*

În Nord, pe țărmul Niemenului, sosise o mică creolă de cincisprezece ani, albă și roză ca o floare de migdal. Venea din țara colibrilor. Vântul dragostei o aduce acolo.... Cei din insulă i-au spus: „Nu' pleca! E frig pe continent... Iarna te va omori“. Dar mica creolă nu credea în iarnă și nu cunoștea frigul decât când lua înghețată, și apoi era îndrăgostită, — nu-i era frică de moarte. Și-acum iată-o debarcând colo sus, în ceața Niemenului, cu evantaiurile sale, cu hamacul său, cu plasa și o colivie de împletitură aurită, plină de păsări din țara sa.

Când bătrânul tată Miază-Noapte zări venind această floare a insulelor, pe care Miază-Zi o trimetea pe o rază, inima sa se înmuie de milă și acum gândia că frigul va îngheite pe fetița aceea și colibrii ei, el a aprins repede soarele său palid și se îmbracă ca de vară pentru a-i primi. Creola se înșelase. Ea a luat această căldură a Nordului, brutală și nesuferită, drept o căldură de durată; această verdeață închisă, drept verdeață de primăvară și atârănând hamacul în fundul parcului între doi brazi, toată ziua se legăna și-și făcea vânt cu evantaiul.

— „Dar e foarte cald aci“ zise ea răsând. Cu toate astea un lucru o neliniștea. Pentru ce în această țară străină casele nu au verande? Pentru ce acești pereți groși, aceste covoare, aceste tapete grele? Aceste mari sobe de faianță, aceste mari lemne ce se tae în curți, aceste piei de vulpe albastră, aceste mantale duble, aceste blănuri ce zac în fundul dulapurilor, la ce or servi ele oare? Biata mititică, va afla toate acestea în curând.

*

HYPERION

Intr'o dimineață, deșteptându-se, mica creolă se simți cuprinsă de friguri. Soarele dispăruse și din cerul întunecos ce noaptea pare că se apropie de pământ, cade sub formă de fulgi o pătură plăcută și albă ca de bumbac.

Iată a sosit iarna! A sosit iarna! Vântul șueră, sobele torc. Colibrii din colivia lor mare și aurită numai cântă. Aripioarele lor albastre, roze, rubinii, verzi ca marea, rămân nemișcate și ți-e mai mare milă de a le vedea unele lângă altele, strânse de frig cu ciocurile lor fine și cu ochii lor ca niște gămălii. În fundul parcului, hamacul a rebejit de frig, plin de omăt, iar ramurile brazilor sunt înghețate. Ii-e frig micii creole, numai ese din casă. Ghemuită într'un colț lângă foc ca una din păsările sale, ea își petrece timpul privind flacăra și amintirile. În căminul mare, luminos și arzător, ea revede întreaga sa țară, arșă de soare cu zahărul de trestie, boabele de porumb ce plutesc într'un praț aurit, apoi seri înstelate, muște nimicite de flacăra lămpii și milioane de aripioare ce zbârnăie între flori și în ochiurile rețele lor. Și în timp ce ea visează astfel dinaintea flăcării, zilele de iarnă urmează una după alta, tot mai scurte, tot mai negre. În fiecare dimineață găsea câte un colibri mort în colivie. N'au mai rămas decât doi, doi fulgi de pene verzi, ce se înghemuesc într'un colț. În dimineața asta, mica creolă n'a mai putut să se scoale. Frigul o paralizase. Se întunecă. Camera e tristă. Gerul a lăsat pe geamuri un gros strat de mătăasă. Orașul pare mort și în străzile liniștite, mașina de măturat zăpada, flueră tânguitor. În pat, mica creolă, pentru a se distra, lustruește fluturii evantaiului său și-și trece timpul privind-se în oglinzile aduse din țara sa, împodobite cu pene mari indiene. Zilele de iarnă trec mereu, tot mai scurte, tot mai negre. Între perdelele patului său, ea se sfârșește, se tânguește. Ceeace o întristează mai mult e că de la patul ei, ea nu poate zări focul. I se pare că și-a pierdut țara pentru o doua oară..... Din când în când întreabă: „Dar oare e foc în cameră?”

— „Da, mititico, este. Căminul e în flăcări. N'auzi cum troznesc lemnele și cum pleznesc fructele de pin?”

— „Oh! Să văd! Să văd!”

În zădar se aplecă. Flacăra e departe de ea. Ea nu o poate zări și aceasta o măhnește. Intr'o seară cum sta gânditoare și palidă, cu capul pe marginea perinei, cu ochii mereu îndreptați spre această flăcără invisibilă, prietenul ei se apropie de ea, luă o oglindă de pe pat și-i zise: „Mititico, vrei să vezi focul, nu? Așteaptă puțin!”

Și ingenunchind înaintea căminului, el încearcă să trimeată cu oglinda un reflect al acestei flăcări magice.

— Acum vezi?

— Nu! Nu văd nimic!

— Dar acum?

— Încă nu!

Apoi primind pe fața ei o revărsare de lumină, mica creolă foarte veselă, exclamă:

„Oh! O văd!” și muri surâzând, cu două mici flăcări în fundul ochilor.

Traducere de O. Apostol

REMUȘCARE

„Stau cruci de lemn,
 Stau cruci de fier,
Stau cruci de piatră;
 Stau crucile de pază
 Ca viii, toți, să vază
 In ele semn
 Că toate pier“.

E cald în vatră
 Și-alene în iatac,
 Așa gândești, femeie,
 Iubitu-ți alintând.
 Trec gândurile-ți rând,
 Aprinse de-o scânteie:
 Că morții vecinic tac.

Deodată, fără rost,
 O hărcă-ți stă în față;
 Privirea îți îngheață
 Și patima ce-a fost
 Șuvoiul vieții tale
 Zadarnic se repede:
 Un ochiu o stăvilește
 Pe-a desfrânării cale;
 Un ochiu ce nu se vede
 Din umbră te privește.
 Grea, zava remușcării
 Te strânge, te sugrumă.
 Un glas al depărtării
 Din țărână și din humă
 In mintea ta s'afundă
 Și prinde s'o îndrume,
 Vieți-ți dându-i tel,
 Cum soarele pe undă
 O curăță de spume
 Și-o'naltă către el.

Genunchiu-ți alb, la care
 S'a prosternat o lume,
 Ti-l pleci la închinare.

*Rostind încet un nume;
Un nume învial
Din adâncimi de minte.
Cu dorul tău cuprinzi
Pământu'ndepărtat,
Uitat printre morminte,
Și-o candelă aprinzi.*

G. Retezeanu

AȘCHII DE PE MUREȘ

*Salcâmiu duc Mureșul pe brațe prin hățisuri,
în urmă privelește se'ndoaie pe leitrele satelor.
Drumurile se poticnesc lângă poduri plutoare
iar răzoarele urcă pe dealuri la porumbiști
spre țăraniu din postată
cari mămăiesc sapele
prin brășii dela rădăcina porumbului.*

*Pe sus văzduhul topește plumb vechiu
și un pui de barză înseamnă cercuri mari.*

*Surprins între brazi,
castelul boeresc s'aruncă'n undele Mureșului
și podișul tăiat de șes atinge marginea zilei
ascunzându-se pe coaste.
Mătasa necuprinsului se frânge pe alocuri
apropiind ochii călătorului de frumusețele firii;
otava din lirezi își pune pe umeri
un strâi de raze;
în depărtări sună un clopot de recernie
și nenumărate cruci se nclină pioase spre slavă.*

*Slins pe sfeșnicul întrebărilor nouti
glasul încercat caută refugiu;
zâmbetul clipei strecoară'n vasul ne'nțeles tăceri
și așchiile pornirilor avântate
zac lângă tăietor.*

*Tic, tic...
bătăile a două inimi rălăcite
se chiamă aproape...*

Ion Th. Ilea

ARMONIE

D. Pierre Irimesco-Hodor doctor în drept de la Sorbona, profesor universitar și avocat penalist cu reputație mare și avere proporțională cu reputația, deși era băiatul popei Irimia Hodoroagă din Ghimbăoani, s'a însurat totuși, la 40 de ani, cu dna Aurora Pantazinopol, al cărei arbore genealogic avea rădăcinile adânc înfipte în Bizanț, iar influența politică a familiei, — singura sa avere, — puternic și fructuos plasată în politica democratică a țării noastre.

Dra Aurora avea 24 de ani, un fizic foarte fotogenic, licența în drept, vaste călătorii de studii în apus, — și când zicem „de studii“ o facem numai pentru a justifica bursele acordate de către diferite ministere, — și un grandios trecut sentimental, despre care gurele rele spun că nu s'ar fi limitat numai la flirt-ul siropos și inofensiv, de oarece era plină de... temperament și de idei foarte emancipate.

Sub influența dnei Aurora și pentru a obține de la ea sacrificiul de a-i confecționa o pereche de mici Hodori, d. Petruță Irimescu își sonorizase numele dându-i parfumul exotic cerut de origina nobilă a doamnei.

În clipa de față d. Pierre Irimesco-Hodor întins comod într'un fotoliu, dar cu destulă grijă ca să nu-și deranjeze dunga pantalonilor, își calma nervii cetind ziarele în așteptarea doamnei, care întârziase. Cele 10 lovituri puternice ale marelui pendule păreau lovituri de clopot și d. Pierre, cu fața crispată mărâi printre dinți: „își face de cap muerea; așa nu mai merge!“ Abia se stinse vibrațiunile ultimei lovituri a gongului și dna Aurora apărură întovărășită de frufuru-urile mătasurilor și varietatea odorilor.

Doamna: Bon soir mon ami!

Domnul: (fără să ridice privirea) Nu cred!

Doamna: (mirată și naivă) Ce nu crezi?!

Domnul: Nu cred donă lucruri: că seara ar fi bună, cel puțin pentru mine; și că eu ți-ași fi amic.

Doamna: A! domnul are nervi?!

Domnul: N'am, dar o să-mi fac!

Doamna își scoate pălăria, pardesiul și mănușile, după care operație se plantează în fața oglindei pentru complectarea picturii în timp ce domnul o privește tăcut și insistent.

Domnul: Poți să lași buzele că tot o să le speli cu supa!

Doamna îi aruncă o privire oblică, peste umăr, dar așa de otrăvită în cât domnul simte urgentă nevoie să-și aprindă o țigară.

Doamna: Că ești agasant am constatat-o chiar în primul an de căsnicie; că n'ai spirit nu-i vina ta, de oarece spiritul e o calitate nativă, care nu se obține în facultăți; dar că ești mojie e un defect pe care

HYPERION

speram să-l corectez prin răbdare și bună voință. Am desperat însă. După 6 ani de trai comun...

Domnul: În adevăr comun!

Doamna: Pardon! Ziceam că după 6 ani de trai alături de mine, nu te-ai cioplit de loc, ceia ce dovedește că originea ta obscură are să mă obsedeze până la moarte.

Domnul: Nu mai spune!! De unde știi că o să trăiesc lângă tine până la moartea unuia dintre noi? Că doar n'ai de gând să mori foarte curând numai pentru a te pune de acord cu obsesiunea de care vorbești.

Doamna: (cu dispreț) Cât ești de grosolan!

Domnul: Adecă sincer! Da, ai dreptate! Eu nu pot, ca tine, să suspin versuri de Bandelaire pe cerșeaful conjugal, să surâd gingaș în fața indivizilor cari mă bârfesc și să mint cu nerușinare când vin de la înfălnirile amoroase. Da! Eu sunt adeptul sentimentelor primare și-a atitudinilor tranșante. De aceia te întreb: unde ai întârziat până la ora asta?

Doamna: Am fost la Ema Cau...

Domnul: Stai! Nu te trudi să minți! N'ai fost nici la Ema, nici la croitoreasă, nici la Societatea unde ești prezidentă, nici la coafor, de oarece în aceste locuri te-am căutat eu. Prin urmare, dacă nu vrei să spui drept unde ai fost, atunci caută alt alibi.

Doamna: Va să zică mă urmărești ca un bărbier gelos?!

Domnul: Pardon! Nu ca un bărbier, pentrucă un bărbier nu te-ar fi luat de nevastă; și nu gelos pentrucă gelozia ar cere să te iubesc și acum nu te mai iubesc. Te-am căutat, — nu te-am urmărit, — ca un bărbat care mai ține la demnitatea burgheză, și-i destul de plictisit de șoaptele cari îi spun că s'a transformat în cerb.

Doamna: A! nu mă mai iubesti?! Foarte bine! În sfârșit suntem de acord pentru prima dată; pentrucă drept vorbind, eu nu te-am iubit niciodată. Dar această armonie în care ne aflăm acum îmi permite să-ți servesc câteva adevăruri cari nu te mai pot șoca. În primul loc poți fi sigur că nu te-am făcut de răs, de oarece demnitatea mea mi-a impus acest lucru. Șoaptele lumii sunt simple presupuneri. Lumea nu știe nimic pentrucă mi-am luat toate precauțiunile impuse de împrejurări.

Domnul: Recunoști prin urmare că întrunești toate elementele constitutive ale crimei de adulter.

Doamna: Ai greșit domnule penalist: adulterul e delict!

Domnul: Pentru mine e crimă!

Doamna: Tu nu ești legea! Și nu eu, ci fapta comisă, trebuie să întrunească elementele constitutive. Ori tu n'ai nici o faptă!

Domnul: Dar dacă tu recunoști.

Doamna: Cine ți-a spus? În fața legii nu recunosc nimic! Ți-o spun numai ție și lucrul nu trebuie să te surprindă de oarece ți-am declarat de la început că țin să am proprietatea exclusivă a fizicului și totala independență matrimonială. Și după cum știi bine, proprietatea e un drept de uz și abuz.

Domnul: În cazul tău mai mult de abuz!

Doamna: Nu-i adevărat! E numai justa satisfacere a cerințelor naturale.

Domnul: E scârbos!

Doamna: Pentrucă ești un înapoiat înecățat în prejudecățile unei morale de fariseu, și un cinic, — ca toți bărbații de altfel, — care îți permiți toate libertățile, crezând că nimeni nu le cunoaște. Ai fost, pentru prietena ta Marcela, trei ani „dragul ei Petrică“, iar de-un an Marga

îți zice „neprețuitul ei Pieuț“ un dimiutiv scos din cupațiile sale de cabaret. (Domnul o privește plin de mirare) Credeai că nu cunosc legăturile tale? Ha, ha, ha! Dacă te-ai vedea în oglindă ce figură ridicolă ai! Da, da, am și probe, pentrucă, neglijent cum ești, îți uitaî serisorile în birou fără nici o grijă. Și vezi tu, acum 4 ani, când tu ai avut prima ta amantă, — e vorba, bine înțeles, de timpul căsniciei noastre, — eu nu-mi luasem încă libertatea de acțiune.

Domnul: Dacă știi, evident că nu voi cerca să tăgăduesc.

Doamna: Nici n'ai putea.

Domnul: Dar, după informațiile mele, tu ai avut mai mult de 4... prieteni până acum. Prin urmare n'ai nici scuza continuității. Constanța ta...

Doamna: Constanța nu-i a mea. E un port la Marea Neagră.

Domnul: Da! Și din această pricină trebuie să primească multe mărături!

Doamna: Ești murdar! Constanța în iubire este limitată de saturația fizică. Ce sunt eu vinovată, dacă această saturație vine prea curând?

Domnul: În acest caz, ai putea să-mi spui: cine e tatăl copiilor mei?

Doamna: Dorești să scrii o piesă în genul lui Strindberg? Renunță! N'ai talent literar și nici motiv plausibil, pentrucă, îți dau cuvântul meu, că nu trebuie să te îndoiești nici o clipă asupra paternității nepoților lui popa Hodoroagă. Așa că, scumpul meu Pierre...

Domnul: Nu-mi mai spune nici scump nici Pierre, că-mi vine să pier de ciudă. *Scumpă* ești tu, numai tu.

Doamna: (ironic) Îți mulțumesc! University Library Cluj

Domnul: Ai pentru ce! Dacă ași totaliza banii înghițiți de tine în cei 6 ani de trai foarte comun, ar rezulta o sumă fabuloasă. Prin urmare vezi bine că numai tu ești *scumpă!*

Doamna: Cheltuiala a fost compensată cu satisfacerea vanității tale de-a intra într-o familie nobilă și cu răsplata diferitelor situații politice datorate influenței familiei mele. Prin urmare suntem chit. Sângele albastru...

Domnul: Este un sânge stricat, care are urgentă nevoie de injecții! Acum știu acest lucru!

Doamna: Eu cred că putem lămuri situația noastră și ne putem fixa dorințele fără plasarea obrăznicilor tale rurale. Fii logic! Nu ne mai iubim! Această secetă sentimentală, — sau numai strict senzuală dacă vrei, — te-a silit să-ți cauți o compensație extra conjugală. Am cunoscut-o și nu ți-am reproșat, pentrucă și eu îți cerusem deplină libertate de acțiune. Mai târziu am făcut și eu ca tine. Nu sunt vinovată, sau în orice caz, mai vinovată ca tine. Nu te fac ridicol niciodată. Bărfeala lunei nu comptează. Chiar dacăș fi imaculată ea o soție medievală cu centură de castitate, lumea tot ar bârfi. Nu sunt o femeie stricată, pentrucă nu urmăresc exclusiv o viață senzuală, dar nici nu pot, și nici nu vreau, să renunț la ea. Cum faci și tu de altfel, deși ești cu 16 ani mai bătrân și, — nu te supăra, — destul de extenuat din pricina intenzivei munci intelectuale. Pentru a înlătura cea mai mare grijă familiară a egoismului masculin, îți declar că nu voi mai fi mamă, adecă nu voi mai avea copii, rămânând pentru copiii noștri o mamă bună.

Domnul: Mmm! Asta-i o chestiune care merită mai multă discuție.

Doamna: Ai să-mi reproșezi ceva?

HYPERION

Domnul: In formă nu, dar in fond... Mă rog, ce-i aia o „mamă bună“? Tu ai fost mamă exact 18 luni, pentru ambii copii. Că pe urmă ți-ai pus suplinitoare: doică, bonă, guvernantă. Aceste simbriașe au fost și sunt, mame plătite cu luna. Tu ești mamă o oră sau două pe zi. Un simplu divertisment în complexitatea vieții tale mondene. Nu pun la îndoială că, in felul tău, îți iubești copiii. Dar de aici și până la „mamă bună“ mai e!

Doamna: Poate că ai dreptate, deși vorbești ca feciorul popei din Ghiimbăoani. In luna din care fac parte, și căreia trebuie să te aconodezi, așa se face și eu nu pot face altfel.

Domnul: Sunt pedepsit pe unde am păcătuit: am căutat femeie intelectuală și o am, n'am ce zice! Inteligență largă, logică strânsă, masculinizare evidentă, emancipare nelimitată. Cu toate acestea, vezi tu, tot mă tentează ideea divorțului!

Doamna: Poate că te tentează, dar o să rezisti tentației!

Domnul: (ironic) Ești sigură?!

Doamna: O! Doamne, da! Pentrucă și tu ești inteligent și raționezi logic. Divorțul nu dezleagă nimic. Cel mult schimbă partenerii, dar nu îmbunătățește situația și nu transformă moravurile. Ce o să-ți dea divorțul? Libertate? O ai! Dacă o să te însori, — și pe cât te cunosc, desigur că o să te însori, — n'ai s'o iei nici pe Marcela nici pe Marga, ci o femeie din societatea noastră. Vei schimba partenera, care, după câtva timp, va face ca mine, pentrucă așa vrea instinctul, moravurile și societatea. Ce-ai câștigat? A! Știu ce-o să zici! Ce-am să fac eu, care n'am avere? Ai calculat greșit domnule penalist! Nu uita că unul dintre copii, potrivit legii, o să rămână la mine, și, proporțional cu starea ta materială, o să-mi servești o pensie alimentară, care îmi va asigura, pe lângă independență, și un trai comod; scutindu-mă totodată de bărfeala lumii, pentruca o văduvă, sau o divorțată, are o situație privilegiată în societate. Dar tu? In balanța matrimonială nu vei schimba nimic, iar veniturile tale vor suferi o apreciazabilă diminuare, nu numai prin pensia alimentară ce-o să-mi dai, dar și prin retragerea protecțiunii familiare, de oarece voi avea grijă ca familia mea să te privească cu ochi dușmănoși. In aceste condiții pentruce să divorțezi?

Domnul: (privind-o lung) Ei, nu! Nu se poate să nu te admir! Ești inteligentă! Și acum te rog să-mi spui concluzia.

Doamna: E simplă și logică. Vom continua viața familiară, pentrucă abia acum am ajuns la deplina armonie matrimonială (privind ceasul). Vai! am întârziat! Tu unicul meu, mănâncă singur. Eu mă duc la o serată muzicală unde tu n'ai ce căuta că te plictisești de moarte. La revedere! Ai să eși?

Domnul: Cred că am să mă duc la club.

Doamna: Ei bine, dacă ești drăguț vino cu mașina să mă iei, la 2 sau 2½. Sunt la Ema. Să știi că te aștept! Pa!

(Doamna pleacă grăbită. Domnul privește în urma ei, ridică din umeri surâzând și trece în sufragerie).

Vladimir Nicoară

DIN ALTE LUMI

Noaptea ca un surugiu
 S'a suit în Carul mare
 Și își mână pe pustiu
 Căinii ei de vânătoare:
 Hi, hi, hi...
 Pe pustii.

Căinii înhăițați cu vântul
 Sgudură și schiaună
 Și în bezna risipită
 Măta nopții miaună;
 Inșă noaptea mână, mână
 Și în calea ei, de frică
 Au căzut într-o fântână
 Doi copoi și-o stea mai mică.
 Hi, hi, hi...
 Pe pustii.

Noaptea mână, mână, mână,
 Biciuind subt cer de foc,
 Dar scăpând frăul din mână
 Căii poticnesc pe loc.

Vucol Dorna

ȘOAPTA GHIOCEILOR

Noi nu suntem doar albe semne de'ntrebare;
 pe margini de cărare,
 printre spini
 sronim izbânda veșnicei lumini.

În firul vieții noastre trecătoare
 Nutrim un dor nestăvilit: spre soare.

HYPERION

*Noi deslușim în sărbătoarea firii
fiorii primii din tainele iubirii.*

*Și necuprinsul lumilor mister
e scris în veacul nostru efemer.*

CLOPOTE

*De ce în dimineața de florii
e cântul vostru svon de bucurii?*

*De ce înspre apus de soare
acelaș cânt în suflet doare?*

Sandu Arianu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SONET

*E noapte... sus pe bolta 'nșeninată,
Eternitatea, stelele o plâng, —
Aud în juru-mi lacrimi cum se strâng
In stropi de roaună binecuvântată.*

*In straturi doarme crinul, busuiocul,
Nu-mă-uita doar tremură agale
Când vântul trece rătăcind prin vale
Ca un flăcău să-și caute norocul.*

*Ascult cum cade roaua și îmi vine
Să curm durerea ce-mi pulsează 'n vine
Plângând și eu cum plâng și aștri bolții.*

*Dar viața mi-a impus să nu pot plânga
Și sufletu-mi se sbuciumă, se frânge,
Infășurat în giulgiul rece-al nopții.*

Corneliu Albu

DOCTORUL GRAMA

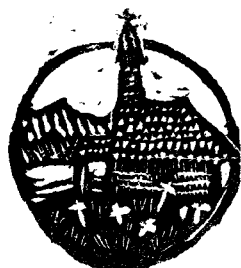
Tânărul director al spitalului se otrăvise în laboratorul său. Unu singur prieten i-a scris în ajunul sinuciderii descriindu-i viața lui sbuciumată de aproape opt luni decând se căsătorise cu ființa ce-l silise din prima zi a traiului lor, să renunțe la unele „drepturi de mire“. Dar acest pretin fiind în Berlin nu s'a grăbit să-i răspundă imediat, ci cu două săptămâni mai târziu, vestindu-l în acelaș timp, că în curând îi va trimite o ilustrată c'o „barză“ precum și observațiile sale științifice, dacă va avea motiv să fie fericit ca tată, sau va fi mult mai neterminat, dacă cele scrise în disperare eran adevărate. Toate acestea s'au aflat la o lună după dureroasa întâmplare. Și cine ar fi crezut să se întâmple una ca asta!

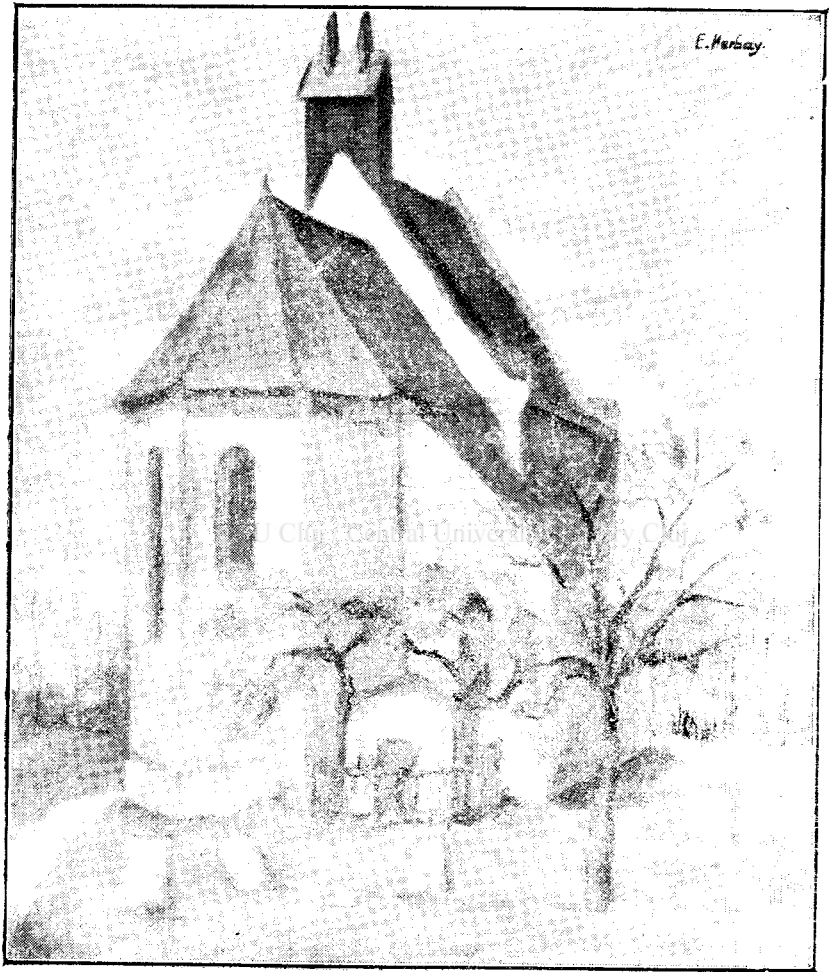
Pe tânărul medic Grama, lumea îl cunoștea ca om liniștit și cum-pătat. Studiile în streinătate le-a făcut ca bursier al orașului său natal și când s'a întors urbea i-a incredințat conducerea spitalului. S'a însurat cu o fată orfană și săracă care-și câștiga existența ca dactilografă la un avocat rău și pervers. Lumea l'a crezut fericit în urma acestui gest de a lua de nevastă o fată așa de modestă, aleasă de el, și mama lui, deși nu-i convenise această alegere, i-a dat imediat binecuvântarea fiind unicul ei copil. Fericirea părea că se 'nfriripase deabinelea în casa soților Grama, când nora ei era gata să nască, deși nici opt luni nu trecuseră dela cununie. Mama lui, iscoditoare cum sunt femeile bătrâne cari au trecut prin multe, îl întrebă dacă e fericit că 'n curând va fi tată și dacă, având în vedere că nu e sorocul nașterii, a avut relații cu ea înainte de cununie. Fiul îi răspunse că nu și amândoi ostară adâne.

În ajunul logodnei, orfana i-a mărturisit cum a fost necinstită de avocatul unde avuse slujbă și cum n'a putut rezista fiindcă nemernicul o amenința c'o dă afară. Ii spuse toate acestea ca mai târziu bărbatul ei să n'o creadă că și-a bătut joc de el și să aibe cu el în urmă

o viață amară. S'o ia așa cum e, iar de nu, să-i dea pace că așa e soarta fetelor sărace și mai ales orfane să ducă calvarul până la sfârșit. Grama înduișat de această spovedanie se hotărî și mai repede și-o luă de nevastă. Când văzu însă că o să nască înainte de vreme, toată mândria lui i se păru că e călcată în picioare și din acea clipă nu mai avu odihnă. I-se părea că toată lumea care trece pe lângă el și-l cunoaște, își dă cu cotul și-l batjocorește. Liniștea lui era dusă de-acum. Nu găsea altă scăpare din acest impas decât sinuciderea. Când vedea însă în ochii tinerei lui soții, pe care starea că era mamă, o făcuse și mai frumoasă, atîta căință și umilință, se întorcea cu gândul și o înconjura iar cu iubirea lui, dar asta nu ținea mult și o ură aprigă îi stăpînea din nou ființa. Munca din greu ca în fața soției să nu se dea de gol c'o urăște și în fața altora nu părea deloc abătut. Suferința ce-l tortura n'o împărtășise nimănui decât preținului din Berlin, spunându-i că nu va putea duce până la capăt această stare nenorocită. Apropiindu-se ziua fatală — nașterea bastardului — tânărul medic nu mai putu să-și ascundă durerea și-ți era milă de el, văzându-l. La fel și mama lui și soția. Toți trei știa și unul față de altul se compătumeau din ochi, iar tăcerea tuturor iăcea și mai grozavă durerea ce-i copleșea. În ziua nașterii, Grama plecă ca de obicei la spital de unde trimise o moașe la soția lui s'o asiste. El se 'ncuie în laborator unde dădu ordin să nu-l conturbe nimeni. Luă otrava, o înghiți și căzu pe dușumea. Când i se aduse vestea că soția s'a născut un băiat, doctorul Grama era mort. La aflarea vestei, mama lui doar se uită erunt la nora sa și căzu și ea leșinată, iar după câteva bolboroseli de cuvinte, era dusă dintre vii. Tânăra soție, auzind și văzând cele petrecute în jurul ei, se uită la copilășul nou născut; i se păru că vede un semn la gătîșorul pruncului, așa cum îl avea avocatul care o nenorocise și c'o mînie oarbă sngrumă mica ființă; apoi luând cuțitul de pe masa ce i se servise, își tăie beregata.

V. Reu

Peisaj în ulei de Eugenia Herbay

PLASTICA

Continuăm cu arătarea personalității artistice a pictorilor cu lucrări în pinacoteca „V. Cioflec” din orașul nostru.

Stefan Luchian (1868—1916). O potecuță ce se pierde prin iarbă și printre pomi; un grup de sălcii ce par că se odihnesc pe-o coastă de pământ, o grămadă de „trufandale” risipite într-o dezordine grațioasă; un colț de bucătărie călugărească cu fermecătoarea ei simplitate, flori, multe flori și colțuri din natură și din jurul nostru, ca și chipuri de oameni, găsite toate cu atâta pricepere, — formează subiectele operei lui Luchian.

Artistul a știut să-și aleagă c'o pricepere deosebită modelele. El are distincția și finețea artistului de elită în alegerea subiectului de pictat. Oricât ai căuta vre-o banalitate în motivele lui, n'o găsești, iar dacă ești totuși dispus s'o afli, dai de ea în așa fel interpretată încât renunți de-a o considera ca atare. A ști să-ți găsești motivul, și încă cel pictural, e un lucru foarte greu, mai ales când ai predilecție pentru acelea, cari în realitate au cât mai puțină expresie și sentiment. Luchian a găsit însă, că tocmai în cele mai săracăcioase și părăsite colțuri se ascund lucrurile cele mai frumoase și pe cari doar ochii lui au știut să le iscodească. Peisagiile lui Luchian sunt solitare, le lipsește decorul omenesc, au în ele ceva din superioritatea omului care nu se simte bine decât singur.

Totă complexitatea problemelor cari trebuiesc rezolvate într'un tablou, e redusă la o singură unitate care e supusă unei atitudinii de interpretare intuitivă. În fiecare bucată găsești pe Luchian întreg, căci fiecare pânză e atât de unitară, încât conține un tot, un lucru complet. Toate nu conțin decât esențialul și sigur că și el a gândit tot așa, că fiecare tablou trebuie să aibă un punct central către care să tindă toate componentele lui și tot conținutul. La el atenția nu-ți este destrămată și risipită pe suprafața tabloului, totul se reduce la o singură idee legată strâns, și care nu te lasă să te îndepărtezi cu gândul la altceva.

Elev al lui Grigorescu, cu studiile artistice făcute în Franța, a evoluat atât de mult, încât cu liberarea completă de influența maestrului, a dovedit sie-și și nouă, cât e de puternică personalitatea sa. El are o viziune originală asupra naturii, uneori pare că e o interpretare prea imaginativă, prea îndrăzneată. Arta lui Luchian tinde către o spiritua-lizare, spre o descătușare de tot ce-i material. El e un mare individualist și e departe de-a fi un meseriaș în arta lui care face totul în virtutea unei rutine.

Luchian e un poet al culorilor. Poate de tonalitatea vie a culorilor lui au fugit atâta timp oamenii; poate de libertatea și sintetizarea lui picturală s'au ferit cei ce nu l-au înțeles dela început. Și totuși, poate tocmai în acele culori cu o viață excepțională, în acea gamă cromatică care-ți încântă ochiul și sufletul, se găsește calitatea și superioritatea artei lui. El e colorist prin excelență și uneori și liniile și desenul nu sunt decât tot culoare. Cât de simplu îți apare un tablou de-al lui Luchian în prima clipă în care îl privești! Îți place dela început însă nu poți spune nimic, rămâi mut și mai târziu de'neerci să spui ceva, te miri singur că nu poți spune decât că-i frumos. E atâta vraje în lucră-

rile lui încât ai visa ceasuri întregi în fața unei ulcele cu flori sau a unui câmp înverzit. Câtă simplitate și totdeodată câtă majestate în fiecare pânză.

Nu se poate să nu-ți fie atrasă atenția de lucrările în pastel. Poate nici un material întrebuițat ca mijloc de expresie în pictură, nu este atât de potrivit calităților și nevoilor sufletești ale lui Luchian. Sigur, tot din această cerință intim sufletească a găsit și artistul în pastel, în acea pulbere fină și delicată, graiul cel mai gingaș prin care să-și exprime ceace vedea și simțea în fața naturii. E un limbaj subtil și pretențios care dacă nu este îndrumat de calități excepționale, dă rezultate fade, fără expresie, sau prea violente.

S'a vorbit despre tehnica lui Luchian. Cuvântul tehnică duce cu gândul la ceva mai mult învățat și studiat în cadrele unor precepte de logică și circumscriere. Dacă artistul a ajuns la o libertate tehnică care-i ușurează atât de mult exprimarea, nu este pentru motivul că artistul a făcut studii speciale pentru asta. Rezultatul a fost fatal unei atitudini sincere. Tehnica lui Luchian nu-i rezultatul unor elaborări științifice sau unei discipline de dogmă stilistică, ea este produsul intuitiv al unui rafinement vizual și al unei interpretări strict impresioniste. Arta lui Luchian e exprimată subțil și o tensiune permanentă, el nu avea momente de răgaz sau de căutare. În ultima etapă artistul apare ca un fanatic, ca un obsedat de convingerile sale, de cari nu știe sau nu poate să renunțe. La el e ceva din aceia metodă inductivă. Nu pentrucă Luchian ar fi aplicat o formulă științifică sau s'ar fi supus unor rigori pentru prezentarea rezolvării problemelor, ci e un simplu aspect al unei laturi din pictura lui. Și pentru a fi în terminologia freudiană, Luchian și-a refutat toate sentimentele din viață, din ciocnirile de toate zilele cu realitatea, pentru ca tot procesul acesta de concentrare în subconștient să producă o evadare prin expresia artei lui. Luchian plânge direct în unele lucrări. Se vede că'n sufletul lui și-a îngrămădit tot sbuciumul și toată revolta contra unor fapte și împrejurări externe. Sufletul lui Luchian, cu toate frământările și sbuciumările intime, cu toate nedumeririle firei lui sensitive, și-a găsit o ușurare și o rezolvare prin artă. Atâta conținut sufletească au lucrările lui. Câte clipe de reverie, de bucurie, de sbucium sau de liniște revelatorie nu-ți trădează tablourile lui. Luchian are o singură convingere când pictează, aceea că, în fața naturii trebuie să fi sincer, că natura n'o poți copia, decât respectându-i curiozitățile și adevărurile ei fundamentale. Iar el a înțeles atât de bine natura.

Cu arta lui Luchian se pune în pictura românească o problemă de conștiință. El a fost artistul conștiințios, care nu spunea decât ceace avea de spus, fără ton declamatoriu, sau emfază, și mai ales fără să ascundă ceva. Iar dacă a fost o vreme în care era privit cu indiferență, nu era vina lui, era a acelora cari nu știau ce vor, sau știau prea puțin din ceace trebuie să caute. E clar pentru toți aceia cari au căutat în Luchian un exhibiționist sau un pictor neserios, că el n'a avut în întreaga lui viață de artist, decât o singură preocupare, aceea de a spune sincer tot ceace simte. El are o artă cu o interpretare subiectivă, aici stă cauza neînțelegerii de care a suferit la început.

Dacă te oprești în fața autoportretului artistului, și privind-i ochii aceia limpezi, naivi și atât de sinceri, te'ntrubi nedumerit, cum de-au putut exista oameni cari să se'ndoiască de sinceritatea acestui artist!?

V. Benes

HYPERION

Expoziția Școlii de Arte frumoase din Cluj. Această școală din capitala Transilvaniei a ajuns de poimână cu povestea ei. Intocmai ca *Vasul fantomă* a lui Wagner, azi e trecută în bugetul Statului, mâine e desființată ca să apară poimâne extra-bugetară cu o subvenție cerșită dela politicianii pigmei cari n'au nimic comun cu Arta ei numai cu diurnele și învățelile ce le fac când sunt la putere. Și anul acesta i s'a dat acestei biețe școale o subvenție de milă în așa fel încât nu s'au putut angaja decât trei profesori și aceia lucrând mai mult din dragoste pentru arta lor decât pentru sâmbria primită. N'a fost persoană „sus pusă” ca să nu promită că situația școlii de Arte frumoase din centrul Ardealului va fi soluționată, ba unii „esteți sui generis” promiteau chiar s'o organizeze pe baze „moderne”. Cu toată această vorbărie adevărul e că situația acestei școale e tot nelămurită și începutul anului școlar se apropie fără a i se da o deslegare definitivă. Elevii nu mai au tragere de inimă și cu regret constăți depresiunea morală la acest tineret care se vede jignit în sentimentele și aptitudinile sale artistice, pentru că „Burtă verde” politicianul, nu simte, nu poate să priceapă că un Ardeal merită o școală de pictură și sculptură, aici unde minoritarii ne suspentează la fiecare pas. Dar a cere omului politic dela noi pricepere pentru Artă e ca și cum a dori să înveți boul să meargă pe bicicletă.

Cu toată vitregia timpului și a conducătorilor noștri de eri și de azi, totuși școala a încheiat anul școlar cu cinste și demnitate. Expoziția de fine de an a dovedit aceasta cu prisosință. În două săli din Parcul orașului, frumos amenajate, absolvenții și--au expus lucrările lor de pictură, artă decorativă și sculptură.

În pictură secția domnului Catul Bogdan a dat frumoase rezultate. Domnișoara Eugenia Herbay, absolventă a acestei școale a expus mai multe pânze în cari putem observa talentul acestei pictorițe înzestrată cu așa distinse calități plastice. Un ton în culoare discret, caracteristic femeilor și înțelegerii lor, o fragezime în nuanțarea expresiunilor redată și o linie în desen, ce dă conturului o reliefare vizibilă, aceste aptitudini fac ca domnișoara Herbay, să fie de pe acum o portretistă clasică și tradițională. E un talent ce pătrunde adânc atât sufletul uman cât și peisagiul și natura înconjurătoare. Redăm în altă parte a revistei noastre un peisagiu al acestei înzestrate pictorițe.

Domnișoara Minodora Anca în portretele sale dovedește multă răbdare și sărguință, iar Domnișoara Olga Braniște în câteva peisagii are un colorit deosebit.

La secția domnului Alexandru Pop, directorul școlii, s'a remarcat în arta decorativă tinerii Ioan Pop și Emerie Hajos, iar în Xilogravură tânărul Ladislau Gúdos, în câteva gravuri a arătat o deosebită înțelegere în eioplitul lemnului.

La secția de sculptură a domnului Romulus Ladea, absolvenții Ștefan Gomboș, Aurel Medrea și Gh. Marton au expus portrete în gips cu o deosebită grije modelate.

Restul elevilor au complectat cu lucrările lor această interesantă expoziție care a dovedit că și din nimic tot se poate face ceva când tineretul are cât de puțin mijlocul de a putea să se manifeste.

OPERA

TEATRU

Fenia Dobreanșcaia

În seara de 1 Iunie c., Opera română din Cluj și-a închis porțile cu *Nunta lui Figaro* de Mozart, cântată pentru prima oară în capitala Ardealului. A fost un spectacol măreț. Sala era arhiplină și fapt destul de semnificativ pe aceste vremuri de criză, biletele s'au vândut toate cu două zile înainte de reprezentație. Opera aceasta brodată pe o naivă comedie a adus, într'o largă măsură, strălucire lui Mozart. Melodiile și întreaga fizionomie a compoziției muzicale sunt pline de duioșie și naturalețe. Conducerea Operii a ales din mănunchiul de artiști cei care pe acei cari se pretau mai bine la execuție și joc. Impărțirea rolurilor a fost cât se poate de nemeșită. Astfel în Figaro tânărul artist, domnul N. Robescu, un cântăreț stăpân pe voce și cu gesturi și mișcări plasate la locul lor, a dovedit multă înțelegere și pătrundere pentru muzica și tehnica lui Mozart. Meritul revine domnului Herman Klee, maestrul dirijor al Operii care cu această ocazie a seos în evidență talentul acestui artist cu glasul cald, sonor și c'un timbru plăcut. Spectacolul a fost înălțat prin apariția Domnișoarei Fenia Dobreanșcaia în rolul Suzanei. A fost cu adevărat fermecătoare. Un glas domol și limpede, suindu-se mereu în unduire de note ce făceau ca atenția publicului să fie transpusă într'o feerie de basm. Această cântăreață e una din artistecele cu care se mândrește Opera Ardealului.

Domnul Crișan în rolul contelui a avut o ținută distinsă așa cum suntem obișnuiți să-l vedem, iar doamna Nestorescu în contesa a dat amploare scenei. Domni Spătaru și Simionescu precum și doamna Istrate, au contribuit cu jocul lor la reușita deplină a acestui prea frumos spec-

HYPERION

tacol, condus cu destoinică pricepere de maestrul Klee. Direcția de scenă a domnului Ștefan Braborescu, distinsul societar al teatrului, a dovedit un real simț artistic. Decorurile domnului Widman, minunate.

Presă minoritară a relevat acest spectacol și are cuvinte de laudă despre reușita lui. Astfel *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt* din 12 Iunie c., scrie: „O adevărată descoperire a făcut domnul Klee dând rolul lui Figaro domnului Robescu care a avut, mai ales după primul act, un succes senzațional. În acest fel se poate vorbi și despre Suzana care a fost splendid jucată și cântată de domnișoara Dobreanșcaia. Conteșă și contesă au fost jucate de domnul Crișan și doamna Nestorescu cari au fost în înălțime”. Iar *Deutsche Zeitung* din 10 Iunie c., „Deja acorurile uverturii au dovedit că domnul Klee a pătruns spiritul muzicii lui Mozart în cel mai înalt grad și chiar întreaga reprezentație a avut darul să imprime întreprinșilor acest spirit! Acest fapt se referă înainte de toate la domnișoara Dobreanșcaia care în joc și cântec a prezentat o adevărată Suzană. Finețea și claritatea cu care a cântat face cinste oricărei interprete din opera lui Mozart.

*

Stagiunea Operii și Teatrului național s'a închis după o muncă prodigioasă și demnă de remarcă prin câteva spectacole ale anului, cari au dovedit că acest așezământ de cultură, încăput pe mâna domnului Zaharia Bărsan, a căpătat o viață nouă și a ridicat moralul artiștilor, atât de jignit în trecut. Jocul tinerei artiste Chiți Stanciu în dansurile moderne de caracter, eu atâta talent redată; piesa Ploaia de Samersset Maugham; Voevodul țiganilor de Strauss; Viața e un vis de Calderon de la Barca; Lucia de Lammermoor de Donizetti; Idiotul, prelucrarea de domnul Arcadie Bauculea după romanul lui Dostoiwsky; Faust al lui Goethe de Gounod și Nunta lui Figaro de Mozart, sunt reprezentații ce au rămas în amintirea publicului și au dovedit că artiștii noștri muncesc cu râvnă când sunt puși la locul și în rolurile ce li se cuvin.

N. Robescu

Lica Rădulescu

Producția Academiei de muzică și artă dramatică din Cluj. Munca depusă de profesorii acestei Academii își dă pe deplin roadele. Absolvenții acestui an au dovedit la Festivalul ce l-au dat mai dăunăzi, reale aptitudini artistice. Unii dintre ei având calități deosebite fac cinste profesorilor și rampei. Domnul Rector Bena își justifică cu fiecare promoție de tinere talente rostul din fruntea acestui Institut și împreună cu maestrul profesori merită toată lauda.

Domnul Zaharia Bârsan, maestrul clasei de Dramă, a prezentat trei absolvenți: domnișoarele Lica Rădulescu, Daia Nicoară și domnul L. Irimieșu.

Domnișoara Lica Rădulescu într-o scenă din *Dama cu camelii*, a avut o ținută artistică care a stârnit admirația tuturor jucând cu multă pătrundere încât se clasează de pe acum printre artiștele noastre de seamă. Puterea de transpunere și trecerea de la o stare normală la una tristă și dureroasă a fost impresionabilă. Vocea clară, nesilită, plină de duioșie și avânt, cu grație în mișcări, ajutată de o frumusețe naturală, această artistă năzuește cu curaj către un succes ce se deschide larg tinereții sale.

Domnișoara Daia Nicoară e cu totul alt temperament. În două roluri, deosebite, de comedie, *Nebuniile dragostei* și *Linیștea casei*, s'a afirmat ea un talent deplin format. *Intrări* și *eșiri* atât de naturale, cu o dicțiune și un verb într-o continuă ascendență, cu joc de scenă mereu treaz și viabil, — toate aceste sunt calități care fac ca această artistă să devină indispensabilă teatrului nostru, mai cu seamă că domnișoara Daia Nicoară se precează cu ușurință atât la Dramă cât și la Comedie. Humorul caracteristic și expresivitatea în atitudini o fac să se simtă în elementul său pe scenă.

L. Irimieșu a dovedit cu prisosință în comediile jucate o prea frumoasă dezvoltare a calităților sale artistice. O vorbire nuanțată la fiecare cuvânt a arătat răbdare și muncă depusă în studiarea rolurilor. Pe o scenă serioasă și încadrat între artiști buni va deveni un actor cu bogate resurse artistice.

Aceste trei clemente sunt o podoabă dramatică și avem asigurarea că vor fi angajate la începutul Stagiunii viitoare din capitala Ardealului.

Clasa de canto a domnului Ionel Crișan, cunoscutul artist al Operii noastre, ne-a dat doi absolvenți, pe domni: N. Mihalevski (bariton) și L. Halip (tenor). Amândoi au cântat cu pricepere și simț artistic.

La clasa de violină a domnului R. Cionca s'a remarcat domnișoara Iancovici care a executat din vioară corect un concert de Beethoven.

La clasa de clarinet a domnului Rogozea s'a relevat tânărul Marinceanu cântând cu pricepere din acest dificil instrument.

La clasa domnișoarei Fotino, domni Toduță și Szabo au executat două concerte din pian cu orchestră sub conducerea compozitorului M. Negrea. Domnul Toduță, înzestrat și cu calități de compozitor, a mânuit pianul cu multă dexteritate, iar domnul Szabo este un talent atât de desăvârșit încât orice laudă e de prisos.

Banul Mărăcine

CĂRȚI ȘI REVISTE

ICOANE DIN BOSFOR de *Al. Iacobescu*. Cunoscutul poet craiovean în călătoria ce a făcut-o în Orient a știut să pătrundă cu ochi de artist peisagiul și natura înconjurătoare. Are observații fine și atrăgătoare asupra oamenilor și a locurilor văzute. Notele acestea reținute au dat loc unei descrieri care e volumul de față, presărat cu pasagii pline de poezie și farmec. „Soarele scaldă creștetul munților într-o mare de purpură și aur. Pădurile negre se luminează. Poteci ascunse în tufiș tae cu brăuri de cretă negurile umede. Noroadele de păsări fâlfăie 'n sbor spre sat, ciripind“ (pag. 9). Și asemenea frumoase rânduri de proză abundă în fiecare pagină.

Domnul profesor *I. Voinea* dela Academia de Comerț din Cluj ne trimite la redacție o vastă lucrare științifică în trei volume de câte 400 de pag. fiecare: *Studiul produselor comerciable și tehnologia lor*. Și altă dată, cu ocazia monumentalei lucrări *Terra* a domnului *Simion Mehedinți*, ne-am apropiat cu multă sfială ca și acum de o carte de știință, adică de specialitate. Remarcăm numai faptul că întreaga problemă a produselor comerciable și structura lor tehnologică e redată într'un stil accesibil și marelui public și această lucrare poate fi consultată cu folos nu numai de studenți ei și de publicul care se ocupă cu comerțul. E, după câte știm noi, unică lucrare de acest fel și munca domnului profesor *I. Voinea* merită toată lauda.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIATA ROMĂNEASCĂ. Bătrâna revistă iașană mutată la București, apare cu mari întâzieri și în numere duble, fapt ce nu-i poate folosi, căci publicul cititor dorește o apariție regulată, fie și cu mai puține pagini și articole scurte. Nuvele cu „urmare“ și în special fragmente de romane publicate într-o revistă nu se citesc niciodată și e muncă fără folos. În acest număr 3 și 4 pe Martie și Aprilie c., aduce un material vast și variat. Cronici bogate științifice și recenzii din belșug.

ROMÂNIA LITERARĂ No. 19, gazeta săptămânală sub conducerea domnului *Liviu Rebreanu*, conține pagini de informații și critică literară. Uple un mare gol în publicistica noastră și apariția regulată, cu material variat, o face accesibilă și plăcută cititorilor.

IZVORAȘUL, revistă de muzică, artă națională și folklor, sub conducerea soților preot *G. Dumitrescu* din Bistrița--Mehedinți, aduce cântece și studii interesante, plăcute și distractive.

ȘTIRI

— Domnișoara *Chiți Stanciu*, cunoscuta baletistă a Operii române din Cluj, care a jucat cu atâta talent iarna trecută dansuri moderniste, va pleca curând în Germania pentru completarea studiilor, fiind invitată și de renumita casă de filme cinematografice *Ufa* din Berlin pentru filmarea unor dansuri impresioniste.

— Vignetele din corpul revistei sunt xilogravuri în lemn de talentul gravor *M. Olinescu*.

— Numărul viitor al revistei noastre va apare în cursul lunii Septembrie c.

HYPERION

REVISTĂ LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ
DIRECTOR: C. ARGINTARU

APARE LA INCEPUTUL FIECĂREI LUNI
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
C. I. U. J., CALEA DOROBANȚILOR NO. 60

ABONAMENTE NUMAI ANUALE:
PENTRU PARTICULARI 200 LEI
PENTRU INSTITUȚIUNI 500 LEI
IN STREINĂTATE 500 LEI
IN COMERȚ NU SE GĂSEȘTE

TIPOGRAFIA NAȚIONALĂ S. A., CLUJ